

Kas Helme või Mulgi vald?

Eduard Nigol otsustas valal nime küsimuses küsitleda neid väarikaid inimesi, kes osalenud ja osalevad sariüritusel "Juured" Tõrva kirik-kammersaalis

Foto: Arvo Meeks / Valgamaalane

Mullu kevadel võisime Helme Kihelkonnalehest lugeda head uudist: ühinemisläbirääkimised on saanud rohelise tule. See on juba õige mitmes kord, kui üritatakse luua ajaloolise Helme kihelkonna piiridesse ühtset, tugevat omavalitsust, nii nagu see oli kord esiisade ajal. Kõik need katsed on seni jooksnud liiva, nagu haugil, luigel ja vähil Krõlovi valmis.

Pragu tundub, et nüüd on asi palju tõsisem kui kunagi varem. On ju tegemist

Praegu tundub, et nüüd on asi palju tõsisem kui kunagi varem. On ju tegemist viimase katsega ja enam ei ole võimalik niisama lihtsalt lati alt läbi joosta – nüüd on vaja hüpata.

Selles mulluses aprillikuu seitungis, millest juttu alustasin, on ühinemisteemale pühendatud terve esilehekülj. Keskkel kohal on toodud pildid valla piiritähistega: ühel «Helme vald», teisel «Lõuna-Mulgi vald». Tookord tundus, et uue ja parema nime otsimine Eesti ühele vanemale kihelkonnale on mõne arvates lihtsalt üks aprillinali.

Nüüd, aasta hiljem, selgus aga, et polnud see mingi nali, vaid tõsi mis tõsi. Püüdsin asja veidi lähemalt uurida, et kas pagulased on juba asunud meie kultuuriväärtusi lammutama või on lätlased oma põhjanaabrile nime panemisel naelapea pihta tabanud.

Uue nime otsimine tuletab vägisi meelde, kuidas kord Paunveres ühele poisipõnnile nime otsiti. Lembitu, Kaupo ja teised ehtsad eesti nimed ei sobinud kohe teps mitte. Nimi pidi saama uskumatult uhke, mitte mingil juhul matslik. Kahjuks ei õnnestunud tollal rätsepmeistril oma unistust täide viia. Pagana köster rikkus kõik, vahetades Kolumbus Krisostomuse hulga labasema nime vastu.

Nüüd tundub, et meil siin Mulgimaal on tekkinud soodne võimalus Kiire suursugune plaan teoks teha. Nimi «Helme» on ju liialt vana ja eestipärane. Saagu temast hoopis «Lõuna-Mulgimaa», mis tundub võõrastele tunduvalt euroopalikum ja kohalikele hea lohistada.

Kui ükskord niikuinii Toompeale tõuseme, siis vahetame ka selle aegunud nime «Eesti» maailmale arusaadavama «Põhja-Baltikum» vastu. Meie ei lähe köstri ega kellegi teise käest küsima, meie teeme ise.

Tegelikult on asi naljast päris kaugel. Seepärast otsustasin küsitleda sel teemal kõige eakamaid – neid, kelle juured on hästi sügaval Helme kihelkonnas ja sellele nimele kõige lähemal. Mida nemad nime muutmise arvad?

Otsustasin küsitleda ka neid väarikaid, kes on osalenud ja osalevad Ilmar Kõveriku

nimele koige lähemal. Mida nemad nime muutmisest arvavad?

Otsustasin küsitleda ka neid väarikaid, kes on osalenud ja osalevad Ilmar Kõveriku juhitalval sariüritusel «Juured – tuntud inimesi Helme kihelkonnast». On ju see üritus pärvinud kõige kõrgema vabariikliku tunnustuse, mille väärtust ei saa vähendada ka kõige võimsamad loitsud.

Usute või mitte, aga need poolsada vastust olid küllaltki sarnased. Mulgimaast peeti igati lugu, kuid kui jutt läks ühisomavalitsuse nimele, oli vastus üks ja sama: nimi «Helme» väärilb hoidmist ja tagasitoomist. Temas peitub kohavaim – kodukoha põlvest põlve edasi antav ühistunne. Seda ei tohiks ealeski kaotada.

Üks vastajatest läks päris põlema, et kuidas saab olla nii lühinägelik ja ainult endile mõelda, nägemata eelkäijaid ja järeltulijaid. Ta soovitas minna Helme kalmistule ja küsida neilt, kes on jõudnud meist ette. Ta arvas, et selle jutu peale tõusevad ka surnud hauast. Just need vastused tõid ka mind rohkem maa peale tagasi ja panid seda lugu kirjutama.

Küsimusi tuli robinal. Mis see nimi «Helme» endas kätkeb? Kui kaugete aegade taha see ulatub? Mitut põlvkonda on see saatnud? Milline osa elus on paikkonna kohavaimul? Ja nii edasi. Vastata neile küsimustele ei mõistagi. Küll mõistame vaadata ja kuulata seda müstilist sõna «helme». See on võrratu tähtede ühend – milline kooskõla neil häälikutel on ja kuidas see L seal sõnasüdames heliseb!

Kui vaadata eesti keele rahvasõnaraamatust sõna «helmes» tähendust, saame vastuseks «kunstpärl». Pärl on ta igal juhul ja mulle tundub, et Eesti ühe vanima kihelkonna ning uue ühtse omavalitsuse nimes võiks isegi loobuda mõttes eesliitest «tehis». Tegemist on ju tõelise pärliga! Arvan, et paremat nime lihtsalt polegi olemas. Milleks siis veel otsida, jagelda ja rumalat jonnit ajades esivanematele ja ajaloolle laias kaares sülitada?

Soovin kõigile ühinejatele ja otsustajatele edu ja püüdu arvestada meie kõigiga, kes me siin olime, oleme ja tuleme!

